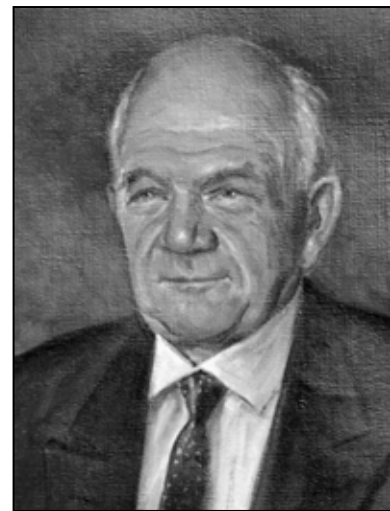

EN JULEAFTEN

i *Bethlehem*

AF MALERMESTER FREDERIK NIELSEN

Jeg vil her lige i korte træk fortælle lidt om en håndværkersvends rejse i udlandet før verdenskrigen 1914. Det første man skulle sørge for, var at få udstedt et hjemstedsbevis og dette fik man gratis på politistationen. Jeg havde så 50 kr. på lommen, og sammen med en kammerat løste jeg en billet til Hamborg, og hertil gik de 12 kr.

I de fleste byer fandtes der dengang en Skandinavisk Forening også kaldet "Hulen", hvor danskere, svenskere og nordmænd mødtes hver lørdag aften. De tre nationer betegnes også kort og godt ved orden "Naver".

Hamborg var som regel den første by, man tog til. Der var der om foråret let at få arbejde, og indbyggerne var vant til at omgås danske, så man ret hurtigt lærte så meget tysk, at man kunne gøre sig forståelig. Vi ankom til Hamborg en tirsdag morgen, og da ingen af os før havde været på valsen, var det første vi søgte et værelse. Vi kunne ikke tale tysk, og det lykkedes ikke at få et værelse, så vi måtte ud på herberget. Der kunne vi sove for 50 pfg. På et sådant herberge måtte vi stille ved herbergsfatter med skjorte og uldtrøje i hånden for at blive synet, at vi var fri for utøj. Så først derefter fik vi lov at komme i seng. Det er jo den slags ting, man skal vænne sig til, og senere hen på rejsen – da vi kom længere syd på – ønskede vi tit, at vi havde de tyske, velorganiserede herberger at søge til.

Nå, næste dag fik vi et værelse, og derefter gik turen til fagforeningskontoret, hvor vi skulle tilmeldes. Polititilmeldelse sørgede logismutter for. Så kom det vigtigste: at få arbejde. Vi støvede rundt fra værksted til værksted, for skulle vi vente til fagforeningen sendte bud, kunne der på denne årstid godt gå 14 dage, og det havde vi ikke råd til. Treidedagen fik jeg arbejde, og en halv snes dage efter kammeraten. Så var det blot med at kile på og få lært at tale tysk. Vi arbejdede 3-4 måneder i Hamborg, tog derfra

til Düsseldorf, arbejdede der til næste forår, og så gik turen til fods langs med Rhinen, hvor alle gamle slotte og borge blev besøgt. – Herefter tog vi til Schweitz, der med alle sine bjerge jo var alle unge menneskers drøm. – Hvem har ikke ønsket selv at plukke edelweiss?

I Schweitz rejser en svend ikke så meget med toget, men bruger benene for at nyde den herlige natur. Vi arbejdede i det franske Schweitz for også at lære noget fransk. Efter nogen tids forløb gik rejsen videre over Milano og Venedig, ja, Venedig, glemmer jeg ikke. Der blev jeg sådan stukket af væggetøj, at jeg overhovedet ikke kunne ligge i sengen. Nu begyndte vi at savne de de tyske "zur Heimat". Fra Venedig gik turen til Triest. Vi måtte der for første gang sove under åben himmel. Derfra til Wien, hvor vi fik et rigtig pas og samtidig et tyrkisk pas, som blev forlangt for at komme ind i Rumænien. Det kostede 5 kr. En af kammeraterne ville ikke betale, men fik så heller intet pas. Vi sejlede med en lille floddamper ned af Donau til en lille grænseby Georgive i Rumænien. Ved landgangen var bevæbnet politi, og vi kom ikke igennem uden at papirerne var i orden. Det vil sige, den kammerat, der i Wien ikke ville betale for sit pas, blev smidt om bord på damperen og nægtet indrejsetilladelse. Der stod vi andre så og vil vinke farvel, og stor blev vores overraskelse, for da damperen sejlede, hang kammeraten i det yderste af broen.

Politiet forsøgte nu at vinke damperen tilbage, men den fortsatte, og smide ham i vandet kunne de jo ikke, så enden på visen blev, at han blev anholdt og holdt tilbage, indtil vi fik passet fra Wien.

Efter at have arbejdet i Rumænien, mente vi, at vi nu var så vant til rejselivet, at vi turde vove os længere væk. Rejsen gik så til Konstantinopel, og jeg vil lige omtale en oplevelse, jeg aldrig glemmer. Den danske krydser "Hejmdal" lå ude på reden, og der

kom vi med en repræsentant, der skulle ud at sælge levnedsmidler. Om bord fik vi en gemytlig dag og aften ud af det, og jeg havde en privat glæde at møde en af mine skolekammerater, nuværende redaktør af Socialdemokraten i Aarhus. Han aftjente sin værnepligt som marinesoldat.

Rejsen gik så ned til Jaffa, derefter til fods gennem Palæstina. Vi badede den 21. december i Jordans flod og Det døde Hav og travede så rundt, således at vi kunne fejre juleaften i Bethlehem. Vi var i Bethlehem ved 10.30 tiden om formiddagen. Byen var den gang på ca. 11.000 indbyggere, men juleaftensdag blev den besøgt af ca. 50.000 pilgrimme. Alle veje var bogstavelig talt sort af mennesker, der valfartede til byen, alle religioner og folkeslag mødtes der juleaften, så det siger sig selv, at en sådan dag var det ikke let at få noget at spise i så lille en by. Vi var dog blandt de heldige, kl. 6 aften lykkedes det os at komme ind på et græsk kloster, og vi fik en god aftensmad. Munkene fortalte os, at de denne dag havde bispist 3000 mennesker, og det var gratis. Efter at have spist gik vi ind til Fødselskirken, hvor der var gudstjeneste hele natten. Det var jo katolsk gudstjeneste, og for os nordboer, var det et helt skuespil. Man ser ganske unge mennesker komme ind (i håret har de en skaldet plet på en 2-kroners størrelse), så messes og synges der hele natten, medens indfødte sidder på bænke eller ligger på knæ på jorden og beder, og for hver bøn flytter de deres rosenkrans. Inde i kirken findes der et sted, hvor det med nogenlunde sikkerhed er bevist, at krybben hvor Kristus fødtes, har stået. Det var et højtideligt øjeblik, da vi var der, og vi knælede alle og forstod, at vi oplevede noget at det, vi i vor barndom havde læst om, men da syntes det uden for rækkevidde, at vi aldrig nogensinde kunne få det at se.

Vi fortsatte ved 2-tiden om natten fra Bethlehem tilbage til Jerusalem, og i denne stjerneklare nat blev der ikke vekslet mange ord, vi tænkte vist alle mest på dem derhjemme ved juletræet, og at de – når de stod ude, kunne se akkurat de samme stjerner, som vi gik og skuede op imod.

I Jerusalem havde vi 8 dages gratis ophold på et tysk kloster. Jerusalem havde dengang ca. 60.000 indbyggere, og der var nok at se på og små udflugter til omegnen, Oliebjerget, Gethsemanehave og Kristus grav, som dengang blev passet af en gammel dansker. Han fortalte os, at Kristi grav, det nederste af jødernes klagemur og så Kristi fødested var de eneste steder, der med nogenlunde sikkerhed kunne siges at være rigtige.

Vi gik så tilbage til Jaffa, og der var vi så uheldige at komme om bord i en damper, der kom fra Beirut,

og der havde været smitsom sygdom. Da vi kom til Alexandria holdt der en politivogn, forspændt med to mulddyr, og tog imod os. Vi kunne ikke alle være i vognen, så nogle af os tilbød at løbe bagefter; men det kunne ikke tillades, og en del måtte kravle op på taget. Da vi skulle op af en bakke, kunne muldyrene ikke trække os, så vi måtte ned og skubbe på, og dette foregik ikke helt stille, men omsider kom vi ud til stationen, hvor vi skulle i karantæne. Det var en stor cirkelrund cementbygning med høje mure omkring, akkurat som en fangegård. Vi blev lukket ind, og der blev straks sat to soldater til at passe på os. Vi råbte straks op om at få noget at spise og noget at ligge i til natten, men fik hverken mad eller vand, og ville vi sove, kunne vi smide os på den bare cement. Det blev en meget urolig nat; de to soldater havde ikke to minutters ro, vi var jo nødt til at holde os i bevægelse, for at holde varmen, men det blev heldigvis dag igen, og op ad formiddagen kom lægen og skulle undersøge os. Det kostede 5 frc, men det nægtede vi at betale, for vi syntes at have fået en meget dårlig behandling. – Enkelte betalte dog, og de blev så kørt hen og fik bad og deres tøj desinficeret. Vi andre – i alt 12 – blev tilbage, råbende højt på mad og drikke, og ved middagstid kom der fire politibetjente, vi blev stillet an 2 og 2 og gik så med fra den ene kontor til det andet, og blev stadig afkrævet 5 frc., men uden resultat. Endelig ved aftenstid lod politiet os løbe, og vi var ikke sene om at komme hen og spise de 5 frc. op.

Dagen efter gik vi til det tyske konsulat og klagede over den behandling, vi havde været ude for, og det viste sig, at de 5 frc. gik i lægens lomme. Vi skulle ikke betale, og mad havde de heller ikke lov at nægte os, når vi vil betale for det.

Fra Alexandria tog vi med tog til Kairo, derfra gik vi til de pyramider ved Sakara, der allerede dengang var ved at forvitte, og vi var lige i udkanten af ørkenen. Pyramiderne, der ligger uden for Kairo, så vi også, og dem skulle vi gerne op på toppen af, men dette kunne ikke lade sig gøre uden fører, og han skulle have 1 frc. Vi var 8 mand, der alligevel ville forsøge ved egen hjælp; men da vi kom op på midten, var vi kun 4, og nu kunne vi ikke komme videre, for førerne spærrede os vejen. Gode råd var nu dyre, førerne havde bare ben, vi havde sømbeslået støvler, og afsatserne var vel ikke mere end 25-30 cm brede at stå på, så slagsmål var jo ret risikabelt, men efter en kort rådslagning, siger den ene ”så går det løs”, og i samme øjeblik knalder han til en af de indfødte, de blev så overraskede, at de trak sig tilbage, og vi fortsatte op til toppen, men da vi skulle til at se os om, havde førerne hentet

politiet, og nu stod de alle og vinkede, at vi skulle ned. Vi vinkede igen, at de kunne komme op til os, og der blev vi så siddende, til det blev mørkt, så forsvandt politiet, men vi havde en meget besværlig tur ned, og da vi endelig nåede jorden, havde ingen af os bukser. Men vi var lykkelige, at vi slap fra det med hele lemmer. Francen havde vi ikke sparet, for næste dag måtte vi hen at købe nye bukser.

Efter opholdet i Ægypten sejlede vi til Pyræus og derfra til Athen, hvor vi medbragte små stykker marmor fra Akropolis. Fra Grækenland sejlede vi til Neapel, her skulle vi bestige Vesuv, selvfølgelig også uden fører. Det gik også godt nok, indtil vi kom ned igen, da stod politiet og tog imod os, og vi måtte med på politistationen, hvor vi efter lang parlementerende frem og tilbage slap mod hver at betale føreren 1 lire.

Vi besøgte Cecilien og var heldige at komme ind i den blå grotte. Derefter besøgte vi de fleste større byer i Italien og kom så til Nizza lige til fastelavn. Karnevallet i Nizza varede i 3 dage, og det var en oplevelse at være der. Man kunne næsten lave al den sjov (selvfølgelig i al ordentlighed) man ville. Her er et lille eksempel. Vi kom – 12 navere –

gående, pludselig råber den ene ”Gåsegang”, vi lystrede, og i næste øjeblik lukker han døren op til en droche, løber ud af den anden dør, og vi andre efter; men den sidste slap ikke igennem uden at smage kuskens pisk.

Denne tur fra Bukarest ned ad Lilleasiens kyst, Palæstina, Ægypten, Grækenland, Italien og Rivi-eraen varede 3½ måned og rejstes for opsparede penge; men nu måtte vi også skynde os ind til Schweiz for at få arbejde. Pungen var tom, og det eneste tøj vi havde tilbage, var det vi havde på, og det var ikke meget værd.

Jeg rejste tilbage til Davos og havde de herligste bjergture og plukkede edelweiss. Om efteråret rejste jeg tilbage til Danmark og mødte på session.

Der kunne selvfølgelig sagtens skrives om mange flere oplevelser; men dette er kun enkelte.

Jeg vil håbe, at det snart igen kan blive således, at unge håndværkere kan tage på valsen og sørg da for at have papirerne i orden, og at opførelsen er god, så er man sikker på at blive godt modtaget, hvis man igen skulle komme ud, og det er meget nemmere for vore landsmænd at komme bagefter.

En gammel nav.

